CZĘŚĆ XI. № 10. ROK 6. (1835.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KROLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Wtorek, 5/17 Lutego.

Cena *Roczna*: w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. as. *Półroczna*, 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna*, 45 rub. as. *Półroczna*, 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 rub. ass. *Półroczna*, 28 rub. ass.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 4 Stycznia / 16 Lutego.

Przez roskaz dzienny Cesarski z dnia 28 Stycznia, J. C. W. W. X. Michał zaliczony zostaje, prócz innych i do Preobrażeńskiego pułku gwardyi.

tegoż dnia. Za odznaczenie się, w liczbie innych, podwyższeni do rang, zostający przy Głównodowodzącym czynną armiją, P. Jenerał-feldmarszałku xięciu Warszawskim hrabi Paskiewiczu-Erywańskim: do szczególnych poleceń, Sztabs-rotmistrz pułku ułanów gwardyi *Arzruni* na Rotmistrza; sprawujący obowiązek adjutantów: Kornet tegoż pułku baron *Jomini* na Porucznika i Podporucznik Izmajłowskiego pułku gwardyi *Bałaszew 1*, również na Porucznika, obaj z zatwierdzeniem w tymże obowiązku; tudzież zostający przy Wileńskim Jenerał-gubernatorze Jenerał-adjutancie xięciu Dołgorukoj 3, do szczególnych poleceń, chorąży pułku Izmajłowskiego gwardyi xżę *Urusow 3*, na Podporucznika.

— Przez Reskrypta Cesarskie z dnia 18 Stycznia ozdobieni zostali orderem Ś. Stanisława:—1 klassy, JWJXdz Biskup Sufragan Zarządzający Dyecezyą Płocką, Członek wydziału duchownego w Komisyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Królestwa Polskiego *Pawłowski*—i 2 klassy: Kanonik Metropolitalny, Członek Komisyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia tegoż Królestwa, Zarządzający Archidyecezyą Warszawską JWJXdz *Straszyński*, obaj na poświadczenie xiążęcia Namiestnika Królewskiego o odznaczającej się gorliwością ich służbie i gotowości do dopomagania widokom Rządu.

— Przez Ukaz Cesarski do Kapituły orderów, z d. 1 Stycznia b. r. na poświadczenie tegoż xięcia Namiestnika o gorliwéj służbie i ścisłém wypełnieniu obowiązków następni urzędnicy Królestwa Polskiego mianowani zostali kawalerami orderu Św. Stanisława:—3 klassy, Radca Najwyższej Izby Obrachunkowej Jan *Wasilewski* i—4 klassy, Starszy Kontroler w Kancelaryi Głównego Dyrektora, Prezydującego w Komisyi Rządowéj przychodów i Skarbu Paweł *Alcyato* tudzież urzędnik służby ogólnej przy tymże Dyrektorze, Kamerjunker Dworu J. C. Mości, hrabia Janusz *Rostworowski*.

— Przez Ukaz Cesarski do tejże Kapituły z d. 18 Stycznia mianowany został kawalerem orderu Ś. Stanisława 4 klassy Pomocnik Gubernijalnego Podolskiego Pocztmistrza, Radca Honorowy *Stradecki*.

Ukazy Cesarskie *do Rządzącego Senatu*.

9 Stycznia. «Ukazem Naszym z dnia 30 Sierpnia zeszłego roku, roskazaliśmy, w dodatku do summ, przeznaczonych na utrzymanie gubernijalnych sądownictw i urzędników, assygnować 2,500,000 rubli. Teraz, ze złożonych Nam szczegółowych wiadomości, uznaliśmy za stosowną, dodać do tego, na zasadzie uczynionego, przez oddzielny Komitet, wyrachowania, jeszcze *dwa miliony sześćset dwadzieścia dziewięć rubli*, i nadto, dla zrównania z innemi sądownictwami powiatowemi, podwyższyć gaże urzędników Ziemskiéj Policyi, wkładając odtąd utrzymanie tej części powiatowego zarządu, i s saméj natury jej ustanowienia, i stosownie do żądania zgromadzeń szlacheckich, na powinności ziemskie. S tych powodów, zgodnie ze Zdaniem Rady Państwa, Roskazujemy:

I), Według przyłączającej się przy niniejszym tabelli wydawać od 1 Stycznia bieżącego roku ze Skarbu Państwa, na właściwe wydziały, w dodatku do teraz wydających się summ etatowych i tymże porządkiem, corocznie 5,194,629 rubli, na zasadach następnych:

a) Wyznaczone w tabelli na podwyższenie etatów Konsystorskich i Rządów duchownych 200,000 rubli, poleca się Najśw. Synodowi rozdzielić według własnej jego uwagi.

b) Ministrowie, zawiadujący innemi wydziałami, na które wyznaczają się dodatkowe summy, obowiązani są przedstawić na Nasze zatwierdzenie przez Komitet Ministrów

szczegółowę tabellę rozdziału każdej s tych summ pomiędzy sądownictwa i urzędników, stosownie do większej lub mniejszej potrzeby, s pozostawieniem, wedle możności, pewnéj części w zapasie, do szafunku samychże Ministrów; zaś co do Syberyjskich gubernij, ma być zapotrzebowane zdanie tamecznych Jenerał-gubernatorów, poleciwszy im tymczasowie rozdzielić te summy na jeden tylko 1835 r., z wyznaczenia Rad Głównego zarządu i za zatwierdzeniem przez tychże Jenerał-gubernatorów.

c) Pozostałościami summ, jakie w końcu roku wykazać się mogą, rozrządzać na zasadzie istnących w różnych wydziałach prawideł i stosownie do rodzaju samych pozostałości.

II) Na cel utrzymania Ziemskiej Policyi, postanowiony przez roskłady pobór ziemski w każdej z osobna gubernii, z wyłączeniem gubernij Nadbałtyckich, Gruzyi i obwodów Kaukazskiego i Bessarabskiego, (w których utrzymanie takowe, ze szczególnego tam urządzenia Ziemskiej Policyi, pozostaje na dawnych zasadach), tudzież gubernij Syberyjskich, powiększyć *o trzydzieści kopiejek* na każdą skazkową męzką duszę, wszelkich stanów, płacących ziemskie powinności, prócz gromad miejskich; zaś od jednodworców w gubernijach zachodnich, (wyłączając obywateli miejskich), powiększenie to rozłożyć na dymy, licząc na osiadłe trzy razy tyle, a na pojedyńcze tyleż, co ze skazkowej duszy.»

III) W dalszém rozrządzeniu wspomnionego udzielnego poboru, zachować się jak następuje:

a) Rozpocząć takowy pobór w roku bieżącym: w tych gubernijach i obwodach, gdzie nowy popis ludności już został dokonany, stosownie do tego popisu — w innych zaś, przed 1836 rokiem według 7*go*, a w dalszych latach już według 8*go* popisu.

b) Z wnoszonych na ziemskie pewinności summ oddzielać takowy pobór w mi r jak będzie wchodził od włości, gromad wiejskich i dóbr obywatelskich, i przyłączać w zupełności do dochodów skarbowych; w zamian zaś tego całkowite na utrzymanie Ziemskiéj Policy wyznaczone summy wypłacać s kass powiatowych. Skądinąd nie prowadzić osobnego rachunku tego poboru i jego zaległości; jeżeli z ogólnej rachuby okażą się jakie przewyżki, te mają być używane na różne potrzeby i ulepszenia, wyłącznie w wydziale Ziemskiej Policyi.

c) Minister Spraw Wewnętrznych, na zasadzie zatwierdzonego przez Radę Państwa, ogólnego normalnego etatu Sądów Ziemskich i wyjętej zeń, przy niniejszem przyłączonej, tabelli gaży urzędników i summ przeznaczających się na wydatki kancelaryj tychże sądów, ma sporządzić i przedstawić przez Komitet Ministrów, na Nasze zatwierdzenie, szczegółową tabellę, wykazującą, ile mianowicie każdemu z Ziemskich Sądów, stosownie do liczby Członków, obrębu jego czynności i t. p. należy na przyszłość na utrzymanie wypłacać.

d) W ciągu bieżącego 1835 roku wypłacać nowe gaże na teraźniejszą liczbę członków Ziemskich Sądów; summy zaś na kancelarye i wydatki wydawać w zupełnej, normalnym etatem wskazanéj ilości.

e) Pozostałości od summ etatowych, wypłacanych Ziemskim sądom, mianowicie na kancelistów i wydatki, pozwala się Naczelnikom gubernij rozdzielać, z własnej ich uwagi, na nagrody urzędników tychże sądów i na opatrzenie ich w potrzebne pomocy. Pozostałości zaś od niekompletu członków odsyłać do Izb Skarbowych, na ogólnych zasadach.

Rządzący Senat nie omieszka przyprowadzić niniejszego do należytego skutku.»

Ote jest należąca do tego Ukazu:

Tabella summ wyznaczających się od roku 1835 w dodatku do wypłacających się teraz, na utrzymanie urzędów i sądownictw w Gubernijach.

I. W wydziale Ministerstwa Spr. Wewnętrznych.

1)	Cywilnym Gubernatorom.	214,707 r.
2)	Na ich Kancelarye.	305,612 r.
3)	Na Kancelarye Rządów Gubernijalnych i przy nich będące drukarnie	727,319 r. 60 k.
4)	Na Policye w miastach powiatowych	550.347 r. 2 k.
5)	Na Urzędy lekarskie.	253,593
6)	Na Policye w niektórych miastach gubernijalnych, utrzymywane z dochodów miejskich, s powodu ich niedostateczności, w pomoc .	90,421 r. 38 k.
7)	Na gubernije Syberyjskie i obwody: Omski, Jakutski i Kamczatki	225,000
8)	Na obwód Kaukazski	25,000
9)	Czterem Naczelnikom miast, (Градоначальникъ).	8,000
10)	Na rozmaite częściowe uzupełnienia	100,000
	ogół . .	2,500,000
	a za potrąceniem teraz wypłacających się na Sądy Ziemskie, na których utrzymanie wyznacza się odtąd udzielny pobor.	682,332
	pozostaje w ogóle na Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.	1,817,668 r.

II) W wydziale Ministerstwa Sprawiedliwości.

11)	Na kancelarye Izb Sądu Kryminalnego.	291,000 r.
12)	Na kancelarye Izb Sądu Cywilnego . .	236,000
13)	Na Assesorów Izb Kryminalnych i Cywilnych, wybieranych przez szlachtę . . .	100,735
14)	Na Sekretarzy, dodających się w niektórych Kryminalnych i Cywilnych Izbach .	33,600
15)	Na Sądy Nadworne w stolicach	47,750
16)	Na powiatowe Sądy w gubernijach, gdzie członkowie wybierani są przez szlachtę . .	1,165,010
17)	Na sądy pawiatowe w gubernijach, gdzie członkowie mianowani są od Rządu .	305,865
18)	Na cztery Departamenta Sądów Powiatowych w stolicach	12,500
19)	Strapczym Powiatowym.	326,865
20)	Na rozmaite częściowe uzupełnienia . .	100,000
	W ogóle na Ministerstwo Sprawiedliwości	2,619,325

III. W Wydziale Duchownego Zarządu.

21)	Na Kancelarye Konsystorzów i Rządów Duchownych	200,000

IV. W Wydziale Ministerstwa Skarbu.

22)	Wice-Gubernatorom	100,000

23) Na powiększenie gaży urzędnikom zarządu lasów 139,700
24) Na powiększenie Kontrol w Izbach Skarbowych i w Kassach powiatowych . . 300,000
25) Na powiększenie liczby Mierniczych w Wydziałach Gospodarczych niektórych Izb skarbowych 17,936

W ogóle na Ministerstwo Skarbu. 557,636

A w ogóle na wszystkie wydziały. 5,194,629 r.

Podpisał: Prezes Rady Państwa *Nowosilcow.*

Podług przyłączonego przy tej tabelli nowego (Etatu na utrzymanie Ziemskich Sądów w całem Państwie, prócz gubernij Nadbaltyckich, Gruzyi i Obwodów Kaukazkiego i Bessarabskiego), wyznaczono rocznie.

Ziemskiemu Sprawnikowi gaży 1000 r., a na wydatki w czasie podróży z urzędu 500 rub. Każdemu *Assesorowi od Szlachty, lub od Korony*, gdzie wybory nie mają miejsca: gaży 800 r.; na wydatki w podróży 200.

Assesorowi od włościan 200 r.

Sekretarzowi 600 r.

Szefowi biura, (Столоначальникъ) 450 r.

Rejestratorowi, 400 r.

Kancelistom: średniego rzędu gaży po. 200 r.; na prowiant i mundur po 100 r. Niższego rzędu: gaży po 150 r. na prowiant i mundur 100 r.

Na wydatki Kancelaryi i stróżów 1,3000 r.

Uwaga. Assesorowie Ziemskich Sądów do spraw o przemycanie towarów celnych i trunków do dzierżawy należących, pobierać mają po dawnemu gaże ze skarbu, według oddzielnego o tém rosporządzenia Ministra Skarbu.

— Przez Ukaz Cesarski do Rządzącego Senatu, z d. 11 Stycznia, w liczbie innych, zostający przy Cywilnym Gubernatorze Podolskim do szczególnych poleceń, Radzca Dworu *Tatarkowski*, za wysługę lat, podniesiony został do rangi Radzcy Kollegialnego.

— Przez Ukaz Cesarski do Kantoru Dworu, z d. 14 Stycznia, Aktuaryusz Kancelaryi Państwa 9 klassy Alexander *Wołkow*, mianowany Kamerjunkrem Dworu J. C. Mości.

— Przez Ukazy Cesarskie do P. Wice-Kanclerza z dnia 19 Stycznia, Sprawujący obowiązki Dyrektora Kancelaryi Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Radzca Tajny *Kudriawski*, zostaje zatwierdzony na tym urzędzie a zostający w wiedzy Ministerstwa Spraw Zagranicznych Radzcy Tajni: hrabia *Laval* i *Beck*, tudzież Rzeczywiści Radzcy Stanu: baron Roman *Sacken*, baron *Brunow*, baron *Schilling von Kanstadt* i P. *Adelung*, mianowani Radzcami tegoż Ministerstwa.

— Na przedstawienie Najśw. Rządz. Synodu, N. Cesarz Jmć w d. 5 Stycznia raczył dać Ukaz o uwolnieniu Wykaryusza Kijowskiej Eparchii, Biskupa Czehryńskiego *Cyrylla*, dla słabości zdrowia, stosownie do jego prośby, od służby i o wydowaniu mu na utrzymanie po 2000 rubli rocznie.

Ukazy Rządzącego Senatu 1 Departamentu.

1) *24 Stycznia.* Iż żołnierze wszelkiej broni i służby którym niesłuży prawo otrzymywania nieograniczonych urlopów, po wysłużeniu przepisanych lat 25, mają corocznie 1 Września otrzymywać zupełne dymissye.

2) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem Najwyżej zatwierdzonego w dniu 7 Stycznia b. r. następnego Zdania Rady Państwa: «Rada w Departamencie Praw i w ogólnem Zgromadzeniu, po roztrząśnieniu przedstawienia Ministra Sprawiedliwości na najpowinniejsze prośby Jenerała byłych wojsk Polskich Józefa *Wawrzeckiego* i Szambelana hrabi Ignacego *Zabiełło* o pozwoleniu temu ostatniemu i jego potomkom przyłączyć do swego nazwiska, nazwisko pierwszego, i zgadzając się ze zdaniem w tym przedmiocie tegoż Ministra postanowiła je zatwierdzić.»

3) *25 tegoż m.* O pozwoleniu włościanom dóbr rodziny Cesarskiej, najmować zamiast siebie wolnych ludzi za rekrutów.

4) *26 tegoż m.* Z ogłoszeniem zatwierdzonego przez N. Cesarza Jmci 9 Stycznia, Zdania Rady Państwa o wydawaniu pożyczek z Banku na dusze według ostatniego popisu ludności. (Prawo to będzie umieszczone w dalszych NN. Tygod.)

5) *28 tegoż m.* Z ogłoszeniem etatu kancelaryi i Departamentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

6) *tegoż dnia* Z ogłoszeniem zatwierdzonego przez N. Pana projektu P. Ministra Skarbu, którym przy Orenburskiej Izbie Skarbowej ustanawiają się dwa nowe oddziały dla ukończenia zaległych interesów: jeden Gospodarczy, a drugi Kontrolny. Do zajęcia posad w tych oddziałach wzywają się życzący urzędnicy; ci którzy w ciągu roku przybędą, podniesieni zostaną o jednę rangę, jak za służbę w Syberyi i powinni również wysłużyć trzy lata. Na podróż do miejsca prócz pocztowych pieniędzy, z uwagi samego Ministra dano będzie od 300 do 600 rubli. W razie jeżeli urzędnik przyjęty do Izby Skarbowej okaże się niezdatnym i Izba uzna potrzebę wydalenia go przed upływem lat trzech, natenczas utraci on rangę, która mu przy wejściu do niéj dana była.

7) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem etatu uczebnego zakładu leśniczego w Lisińsku.

8) *tegoż dnia.* O ustanowieniu poboru od pieczętowania miar i wag w miastach gdzie pobor takowy nie istnieje.

— W dniu 28 Stycznia. / 9 Lutego. b. r. zakończył tu w stolicy życie, po kilkodniowej chorobie, Dozorca biur Kancelaryi Królewskiéj Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego, Regestrator Kollegialny, Stanisław *Ziębowicz*, Nieprzewidziany zgon ten przykro dotknął znajomych, którzy, przez ciąg kilkonastoletniego pobytu Ziębowicza w stolicy, mieli czas ocenić dobre jego przymioty i nieskażony charakter. *(Udzielono.)*

— Do Petersburga przybyli: 28 z. m., z Tulczyna, dym. Radca St. xżę *Czetwertyński;*—29 z Wilna, obyw. gub. Mińskiéj Fr. *Pusłowski.* Wyjechał: 30*go*, do Abo Podolski Wojenny gubernator Jenerał-porucznik *Turczaninow.*

— *S Kiachty.* Naczelnik pograniczny w Troickosawsku, doniosł Azyatyckiemu Departamentowi Ministerstwa Spraw Zagranicznych o następném nadzwyczajném zjawisku, zdarzoném w twierdzy Curuchajtujewskiéj, 30 Października zeszłego roku. W tym dniu, o 2 po południu, naprzód na otaczających górach dało się widzieć niejakieś zgęszczenie powietrza, które wkrótce po całym ro-

zeszło się widnokręgu. Stopniami gęstość ta, powiększając się, jeszcze przed nadejściem nocy sprawiła doskonałą ciemność, która zasłoniła i gwiazdy i wszystkie widzialne na ziemi przedmioty. To trwało i nazajutrz, 31 Października; słońca wcale widać nie było, a światło dzienne nie różniło się od zmroku, jaki bywa w półgodziny lub nawet i poźniej po zachodzie słońca; ta jednak była różnica, iż powietrze w tym dniu zdawało się być pełném dymu, bez żadnego wszakże zapachu, który około 4 godz. po południu, przy natężającym się coraz północno-wschodnim wietrze, około pułnocy rozproszył się zupełnie. Po ustaniu tego niezwykłego stanu powietrza, na pobrzeżnych miejscach rzeki Arguń i na lodzie pozostał proszek kasztanowaty, wcale bezwonny, smaku zlekka gorzko-słonego; takiż sam pył dostrzeżono na trawie, lecz pod odmienną postacią, i kolor jego więcéj wpadał w czerwony. Jadący zaś konno po gęstéj trawie, wzruszali ten pył, który w znacznéj ilości wznosząc się w powietrze, i dostając się do nosa i gardła, sprawiał w nich niejakie gryzienie. Naczelnik Troickosawski dołączył do niniejszego doniesienia kilka zebranych zołotników tego szczególnego proszku.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 31 Stycznia. Wybory ukończyły się już wszędzie, wyjąwszy jednego członka na wyspie Orknej, i, według *Courrier*, dają w ogólnym wypadku 407 reformistów i 250 torysów. Gazeta ta zapewnia nas iż obrachunek ten o tyle jest dokładnym o ile s pewnością sądzić można o opinii każdego członka, nie widziawszy go jeszcze głosującym.

— Wiele kongregacyj dyssydenckich wyraziło ostatniemi dniami pierwszemu ministrowi ufność, jaką w jego polityce i charakterze mają. Sir R. Peel odpowiedział im iż dalekim jest myśli ograniczania przywilejów nadanych katolikom przez parlament 1829, i że sądzi koniecznym trzymać się zasad równości praw i przywilejów cywilnych, pomiędzy poddanymi wiary anglikańskiej a katolikami i dyssydentami.

— 28 b. m. sir R. Peel złożył przysięgę w charakterze Kanclerza Skarbu i zajął krzesło prezesa w sądzie Kanclerskim.

— W Sheffeld zaszły ostatniemi dniami smutne zamieszania, do których powodem stał się stary przesąd przeciw anatomizowaniu trupów. Człowiek jakiś, pijąc z kilku towarzyszami, przemówił się z żoną, i, ku świetniejszemu zakończeniu kłótni, za drzwi ją wyrzucił. Kobieta ta poczęła wołać gwałtu, krzycząc że ją mordują, i wkrótce, niewiadomo jakim sposobem, rozniosła się wieść że chciano ją zamordować dla tego ażeby sprzedać jej trupa dla anatomicznych dyssekcyj. Wieść ta oburzyła niewypowiedzianie pospólstwo, które się tłumnie na akademiję medyczną rzuciło. Policya potrafiła zrazu attak ten wstrzymać; lecz nazajutrz też same sceny powtórzyły się z nową wściekłością, i skończyło się na tém, iż szkołę tę szturmem wzięto, zrabowano, i nakoniec spalono. Dopiero za wdaniem się siły wojskowej potrafiono dalszym nieporządkom zapobiedz.

— W domu kompanii Wschodnio-Indyjskiej dyrektorowie jej zgromadzili się byli 28 b. m. dla obioru nowego Wielkorządcy, na miejsce lorda Bentinck, i, po długich rosprawach, utwierdzili podanego na tę godność przez rząd kandydata, w osobie lorda Heytesbury. Dawniejsza wiadomość o mianowaniu tego lorda była przedwczesną. Nawet po wspomnionym obiorze, potrzeba jeszcze zatwierdzenia biora kontroli Indyj-Wschodnich, i dopiero po jego otrzymaniu lord Heytesbury złoży w domu kompanii należytę przysięgę, i, według zwyczaju, zostanie przez dyrektorów zaproszonym na obiad.

— Admiralicya wydała już roskaz, iżby od 1 Marca ustanowioną została komunikacya za pomocą statków parowych pomiędzy Londynem a Alexandryą, dla zawiązania bliższej komunikacyi z Indyami Wschodniemi.

— Ostatnie wiadomości z Madras dochodzą 6 Października. W Mutra grassowała cholera, a okolice Bhare całkiem wodą zalane były. Lord W. Bentick zamierzał udać się 30*go* do Bengalore, a stamtąd do Madras, skąd odpłynąć miał do Kalkutty. — Przeciw radżahowi Dszudpore rospoczęto wojenne działania, i spodziewano się iż wkrótce do uległości przymuszony zostanie. Koszta tych działań uzyskane potém zostaną z jego skarbu. Z obfitych deszczów które ostatniem czasy spadły, spodziewano się obfitego urodzaju. — Przeciw wspomnionemu radżahowi wysłano już 10,000 wojska kompanii i 15,000 krajowców, przeciw miastu Dżendpar. Radżah zgromadził sam do 60,000 wojska.

— Według wiadomości z Buenos-Ayres dochodzących 26 Października, izba reprezentantów uchwaliła iżby emigrantom politycznym nie wolno było wracać do kraju, bez szczególnego pozwolenia. W Santa Fé wojska rządowe pobite zostały przez indyan.

— 30 b. m., w rocznicę śmierci Karola I (1648) w Kościele S. Pawła i wszystkich innych dzwoniono zrana we wsystkie dzwony. Bank, bióro kompanii Wschodnio-Indyjskiej, z wielu innemi biorami, tudzież teatrami Drurylane i Coventgarden, były w tym dniu zamknięte.

— P. O'Connell głosi iż wybory jego w Dublinie kosztowały mu tylko 100 f. sterl., kiedy jego przeciwnicy stracili około 15,000 f. sterl.

— *Morning Post* czyni uwagę, iż nowomianowany poseł francuski przy dworze naszym, jenerał Sebastiani, jest szwagrem hrabiny Tankerville, gdyż ożenił się niedawno we Włoszech z jej siostrą, wdową po rossyjskim jenerale Dawydow. Przez związek ten P. Sebastiani stał się bratem ciotecznym xięcia Grammont i szwagrem xięcia Guiche.

Paryż 1 Lutego. Jenerał hrabia Sebastiani, mianowany posłem w Londynie, wyjechał z Neapolu do Paryża, gdzie spodziewano się go na 29.

— Lord Brougham przybył tu 29 nocą, jadąc na powrót do Londynu.

— Handel i podrożni wkrótce używać zaczną nowego środka komunikacyi, niemniej szybkiej jak wygodnej s północą Europy, przez ustanowienie regularnej poczty parowej pomiędzy Hâvre i Hamburgiem. Pierwszy statek parowy odpłynie z Hâvre 7 lub 14 Marca, i odtąd co soboty puszczać się będzie w tęż drogę.

Dwa statki do tej komunikacyi przeznaczone, noszą nazwiska miast *Hâvre* i *Hamburg*. Budowa ich nader jest

staranną i szczególniej do przypieszenia ich ruchu zastosowaną. Upływają one po 10 węzłów na godzinę, w skutek czego cały czas drogi pomiędzy Hâvre i Hamburgiem nie zajmie więcej 60 godzin. Wewnętrzne ich urządzenie nie zostawuje nic do życzenia. Cena zaś miejsc jest 150 i 100 fr. od osoby.

Podróżny wyjechawszy na którymkolwiek z nich z Hâvre będzie się mógł z Hamburga skierować do jakiegokolwiek punktu Szwecyi, Norwegii, Danii, Pruss i Rossyi. Lubeka, leżąca o kilka mil od Hamburga, zostaje przez liczne statki parowe w komunikacyi prawie ze wszystkiemi portami morza Baltyckiego. Statki petersburskie odbywają podróż do Lubeki w czterech dniach; statki krążące pomiędzy Hamburgiem a Berlinem zostają tylko 36 godzin w drodze. Całę więc podróż z Hâvre do Petersburga odbyć można w dniach 7, a z Hâvre do Berlina w dniach 4.

— Znany w dziejach kryminalnych francuskich Picard, który wielokrotnie z rozmaitych więzień uciekał, zbiegł znowu w nocy z 24 na 25 b. m., w Laon. Od czasu powrotu swojego s Paryża, osadzony był w więzieniu tak ścisłem i warownem iż sama myśl o nowej ucieczce zdawała się niepodobną. Jednakże, oszukał on znowu wszelką pilność. W sobotę wieczorem, o 11*ej* dozorca więzienia który go co dwie godziny odwiedzał, zastał go rosciągnionym na słomie i śpiącym; lecz przy następnej wizycie, o 1*ej* zrana, ani na słomie ani w całem więzieniu nie było już nikogo. Ucieczka ta najlepszym jest dowodem niezmordowanej wytrwałości Picarda. Za pomocą kawałka drzewa, które jedynem było jego narzędziem, potrafił on wyrobić w murze więzienia, 3 stopy grubości mającym, obszerny otwór, przez który dostał się do innego więzienia. Tam przedziurawił znowu innę ścianę, dostał się na dach i nakoniec po rynnie spuścił się na ziemię. Przytomność jego umysłu tak była wielką, iż, chcąc jeszcze zażartować z dozorców, powiesił na dachu swoję koszulę, wypisawszy pod nią krédą swoję nazwisko, z uwagą, iż oddala się na trzy miesiące. — Tą jednak razą odzyskana wolność niebyła dłań długotrwała. 27 t. m. pojmany nanowo został w małej wiosce, niedaleko Laon, przez kilku wieśniaków.

— Ostatnie wiadomości z Madrytu dochodzą 21 b. m. Na posiedzeniu izby prokuradorów, 20*go*, zajmowano się szczególniej pytaniem czyli w radzie ministrów rzeczywiście była mowa o obcem pośrednictwie. Jenerał Llauder odpowiedział otwarcie, iż w samej rzeczy o niem mówiono, i że on sam utrzymywał iż pośrednictwo takowe nieodbicie jest potrzebném. Odpowiedź ta sprawiła wielkie poruszenie w zgromadzeniu i w całej ludności Madrytu. Obawiano się nowych rozruchów, i roskazano załodze i milicyom znowu stać pod bronią. — Tymczasem karliści przeciągają bespiecznie wzdłuż i wszerz po kraju. O jenerale Mina słychać tylko s częstych odezw o nowe zasiłki, i że skarg na wszystkich podwładnych mu dowodzców. Samo przyrodzenie zdaje się przeciw Królowej walczyć gdyż ostatniemi dniami piorun zapalił jej magazyn prochu w Lequeitio, przez co 55 ludzi wyleciało na powietrze. — W stolicy spodziewano się najgorszych skutków ze słabości i braku energii jaką rząd przeciw powstańcom w d. 15 b. m. okazał. Utrzymują nawet iż w zawartej kapitulacyi powstańcy bardziej podobnymi byli do zwycięzców aniżeli do zdających się na łaskę, i że ich wyjście do wsi Akobundas podobniejszem było do tryumfalnego marszu niżeli do wygnania.

Madryt 21 Stycznia. Rząd otrzymał właśnie dwie sztafety z Sewilli i Kadyxu, w których domagają się o nowe zasiłki, dla poskromienia czterech znacznych oddziałów guerillasów. W tymże czasie przybył goniec z Valladolid, z doniesieniem, iż prowincyonalny pułk Betanzos, zabiwszy swojego pułkownika i dwóch oficerów, ogłosił się za stroną don Karlosa. Jenerał Manzo, stojący w Burgos, wyruszył natychmiast przeciw pułkowi temu. — Jenerał Valdez oświadczył iż nie chce służyć pod roskazami jenerała Mina.

— Według listów prywatnych s teatru wojny nadgranicznej, dochodzących 6 b. b. m., dnia poprzedzającego przybył do Vittoria jenerał Caratala, z własną i Biskajską dywizyą. Wojska te wracały właśnie s krwawej walki z nawarczykami zostającymi pod roskazami Zumalacarreguy, na samem miejscu urodzenia tego wodza. Miejsce to nazywa się Horamaesteguy, i leży prawie o milę drogi od Villarcal i Zamaraga, gdzie nawarczykowie przez ośm dni wypoczęli, naprożno attaku wojsk Królowej oczekując. Wreszcie atoli, sami wydali im na wspomnionem miejscu bitwę, która po dwudniowych nieprzerwanych zapasach, skończyła się na haniebnym odwrocie wojska Królowej, które nawarczykowie aż do Vergara ścigali. Jeden pułk jenerała Cordova utracił w tej utarczce 13 oficerów. Pułk jenerała Jaureguy, prócz zabitych, utracił jeszcze 2 oficerów, ze znaczną liczbą żołnierzy którzy dostali się karlistom w niewolę. Najbardziej atoli ucierpiał pułk jenerała Esparterro, który, po zabiciu konia pod jego dowodzcą, zupełnie się rozbiegł. Nawarczykowie, z bagnetem w ręku, odbili im wszystkie działa, tak iż jenerałowi Caratalla ani jednego nie zostało. Dowodzca ten zupełnie upadł na duchu, tak iż nie śmiał nawet sam jeden udać się s Vergara do Vittoria, i pociągnął za sobą niedobitki całego swojego korpusu, wynoszące do 7000 ludzi. Don Karlos znajduje się teraz na czele 12 batalijonów, do których się jeszcze przyłączył xiądz Merino s całą swoją jazdą. Przednią jego strażą dowodzą jenerałowie Villarcal i Ibarrola.

Berlin 5 Lutego. Baron Bulow, mianowany ostatniemi dniami posłem pruskim w Londynie, wyjechał na miejsce swojego przeznaczenia.

— P. Thaer, dyrektor akademii rolniczej w Moegelin, znany z dzieł swoich o rolnictwie i ekonomii wiejskiej w ogólności, otrzymał tytuł Radzcy.

Haga 31 Stycznia. J. K. M. xżę Oranii, który obłożnie był chory, zaczyna wracać do zdrowia. Przestano już nawet ogłaszać biulletyny o stanie jego, które pierwej co dnia wychodziły.

Wiedeń 29 Stycznia. Xiężniczka Leontyna Metternich, córka pierwszego ministra, wychodzi za hrabię Sandor. Wesele ich odbędzie się 8 Lutego.

— Z Belgradu pod d. 19 b. m. donoszą iż w Serbii wybuchły nowe zamieszania, wszczęte przez niektórych magnatów w celu zrzucenia s tronu xięcia Miłosza, a wyniesienia nań jego jedynego syna, xcia Miłana. Ostatnie listy z Belgradu, dochodzące 22 b. m., stwierdzają te wiadomości, z dodatkiem, iż podżegaczami tych rozruchów są ci właśnie, który najwięcej obowiąsków wdzięczności ku xciu Miłoszowi mieli. Jednakże, bratu xięcia Miłosza, który niezwłocznie przeciw rokoszanom wysłany został, udało się rozbić ich na głowę, sami zaś podżegacze

zostali przez mieszkańców schwytani i przywiezieni do Kragujewatz.

Neapol 20 Stycznia. Miasto Marsala, w Sycylii, było 16 b. m. teatrem nadzwyczajnego zjawiska, które dotąd nie miało przykładu. Cały dzień poprzedzający s częścią nocy był cichy i spokojny. Xiężyc z gwiazdami świecił w największym blasku, mieszkańcy pogrążeni byli we śnie. Dopiero poźno w nocy, zaćmił się xiężyc i ukazała się na północnej stronie widnokręgu plama czarna, która coraz bardziej rozszerzać się poczęła, i przetworzyła się wreszcie w najokropniejsze chmury i burzę. Burza ta, z grzmotem, piorunami, deszczem i gradem zdawała się grozić ruiną całemu miastu i potrzykroć wznawiała się z nową wściekłością. Ale dopiero za nastaniem świtu postrzeżono się na jak wielkie niebespieczeństwo miasto narażonem było. Wszystkie ulice i dachy, prócz gradu, zasypane były warstą niezliczonych napowietrznych kamieni, czyli aerolitów, wielkości zwyczajnych włoskich orzechów, owalnej postaci, żółtawego koloru, nadzwyczaj zbitych i twardych. Wszystkie też pola okoliczne usiane niemi były. Łatwo się domyśleć iż deszcz ten kamienny niemałe powyrządzał szkody w dachach i oknach miejskich, prócz ptaków i bydła, którego mnóstwo w okolicach zginęło.

Rzym 22 Stycznia. Wyrokiem papieskim, ogłoszonym we wszystkich tutejszych gazetach, nieraz wspominany Gio Battista de Rossi, urodzony 1698 r. w Voltaggio, niedaleko Genui, a zmarły 1764 w Rzymie, zaliczony został w poczet Błogosławionych, przez wzgląd na teologiczne i kardynalne cnoty któremi odznaczył się za życia. Kongregacya *de' Sacri Riti* trudniła się od 1823 rostrząsaniem i sprawdzaniem jego zasług.

— Wczora odbył się tu uroczysty chrzest byłego Rabina Marokańskiego Dawida Attias, i niejakiego Mustafy Mero, mahometanina z Alexandryi.

KURS WEXLOWY I PIENIĘŻNY.

Petersburg $\frac{3}{15}$ Lutego.

Na Londyn	na	3	m. pens	$10\frac{13}{32}$.
— Hamburg	—	65	d. sz. bko.	
— ———	—	3	m. ——	$9\frac{19}{32}$.
— Paryż	—	3	d. cent.	
— ——.	—	3	m. ——	112.
— Amsterdam . . .	—	65	d. censów.	
— — — —. . .	—	3	m. — —	
Dukat nowy		10	r. 45 k.	
Rubel złoty		3	— 70 —	
—— srebrny		3	— 59 —	

Rozmaitości.

— Godna uwagi że, w Anglii, bezposrednio po epoce w której literaturze tamecznej przewodniczyli jedni genijusze płci męskiej, dzisia, berło rozumu i talentu przeszło nagle w ręce płci słabszej, tak iż rzec można że tam zakwitnął prawdziwy wiek uczonych kobiet. Pani Edgeworth, Panna Jamieson i Pani Sommerville, składają same taką massę talentów i nauki, iż przy nich wstydem jest prawie być mężczyzną. Dwie pierwsze można nawet słusznie nazwać pierwszémi z żyjących talentów w literaturze Angielskiej, chociaż zresztą literatura ta całkiem w ręku dam zostaje: lady Blessington, lady Decre, lady Morgan; miss Martineau, Pani Hemans, Marya Howitt, ledwie nie najlepszej z żyjących angielskich poetow, — pani Mitford i mnostwa innych pań i panien. Nie przestają też na samej literaturze lekkiej: nawet gruntowne nauki znajdują w ich liczbie godnych reprezentantów. Panna Sommerville, młoda i piękna, jest dziś jednym s pierwszych matematyczuych genijuszów. A chociaż nie można stawić jej na równi z Herszelem, Faraday lub Wewelem, jednakże, jest ona najlepszym dowodem że i w tym oddziale nauk, kobiety poczynają spółubiegać się z nami o sławę, którą dotąd uważaliśmy za naszę wyłączną własność. Pierwsze dzieło panny Sommerville: «Mechanika Niebieska» pokazało w niej biegłego i głębokiego matematycznego ducha; drugie, wydane w roku zeszłym p. t. «O zwiąsku nauk fizycznych» dowodzi, że wszystkie gałęzie nauk przyrodzonych niemniej są jej znane, aż do najbardziej oderwanych astronomicznych rachunków. W ostatniem tem dziele, panna Sommerville, stara się objaśnić kobietom wszystko co podziśdzień wiadome jest w tym wydziale męczczyznom. Nieogranicza się nawet prostym wykładem nauki, i często daje własne nader gruntowne teorye.

— P. de Balzac, we Francyi jak i u nas, znany być począł dopiero od r. 1829, w którym wydał romans: *les derniers Chouans*, uważany za pierwsze jego dzieło. Lecz nikt prawie nie wie, iż P. de Balzac istniał na literackim widnokręgu, od nikogo nie znany i nie widziany, lat dziewięć zgórą przed wspomnianą epoką; i że, przed wyjściem «Os atnich Szuanów» napisał około 30 tomów rozmaitych romansow, których nikt prócz autora i drukarzy nie czytał. Wydawał on je pod przybranemi nazwiskami: PP. Horacego Saint Aubain, Villersglais, Saint-Almes, lorda R' Hoone, i innych. Oto są niektóre tytuły tych dawno zapomnianych romansów, w których nic dzisiejszej sławy P. de Balzac nie zwiastowało: *Deux Hector*, wydany w 1821; *Centenaire* w 1821; *Le Vicaire des Ardennes*, 1822; *Charles Pointel; L'Heritière de Biragne; Jean Louis; Le Tartare; Clotilde de Lusignan; La dernière Fée*, *Michel et Christine; Anonyme; Annette; Le Criminel*, w 1824; *Wann-Chlore*, 1825; *Corrupteur* 1827 i t. d.

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 4-го Февраля, 1835. *Ценсоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.